

Verslag Beeldvorming Houtskoolschets Avri

Datum vergadering	18 april 2023
Gemeente	West Betuwe
Presentatie	Afgevaardigden vanuit de gemeenteraad Joyce Blom en Patrick Koenhein en procesleider Renske Meijers
Bijbehorend:	PowerPoint presentatie

1. Opening

Naar aanleiding van de moties uit gemeenten Buren en Neder-Betuwe is het proces houtskoolschets gestart. De houtskoolschets geeft de toekomstige richting van Avri aan, zoals gemeenten die voor zich zien. Centrale vragen bij het opstellen van de houtskoolschets zijn: waarom doet Avri meer dan alleen het inzamelen van afval? En, past de besturingsstructuur als de GR daar nog goed bij?

Om gemeenteraden in positie te brengen, is een werkgroep geformeerd met afgevaardigden uit de acht gemeenteraden. In een intensief proces van een half jaar heeft de groep zich verdiept in de wettelijke en beleidskaders waaraan gemeenten gehouden zijn, gingen met elkaar in discussie, zij hebben een webinar gevolgd over het grondstoffenvraagstuk en ondernamen een excursie naar Avri.

2. Status van de houtskoolschets<tekst>

Uitkomsten van het proces zijn weergegeven in de houtskoolschets. Dat is geen besluit, maar het bevat richtinggevende uitspraken. Het document wijzigt niet meer, op deze wijze wordt het meegegeven aan het bestuur om te vertalen in het strategisch koersplan Avri. Wel kunnen gemeenteraden er tot de zomer kennis van nemen, op aanvullen of eventueel vragen bij stellen. Uitkomsten van de besprekingen in de acht gemeenteraden worden aanvullend meegegeven aan het bestuur.

3. Resultaat van de houtskoolschets

Het proces begon met wat afstand en onbegrip. Het proces heeft bijgedragen aan versterking van de relatie tussen gemeenten en Avri, het heeft gemeenteraden meer in positie gebracht en het heeft het kennisniveau en begrip van de opgave bij betrokken raadsleden vergroot.

Helder is geworden dat gemeenten bij moeten dragen aan de transitie van afval naar grondstof, op grond van wet- en regelgeving en beleid vanuit EU en Rijksweg. Die opgave is voor gemeenten zelfstandig nauwelijks uitvoerbaar. Daarom pleit de houtskoolschets ervoor regionaal op te trekken.

4. Reacties en gestelde vragen

1. Is de scheidslijn tussen een basistaak is en een taak in transitie wel te maken?

Het antwoord op deze vraag heeft de raads werkgroep niet. De vraag wordt meegegeven aan degene die het onderzoek gaat doen naar de voorgestelde uitwerkingsrichting.

2. Is de voorgestelde besturingsstructuur haalbaar?

a. Zijn de kenmerken en voor- en nadelen van een GR, overheids-BV en NV naast elkaar te zetten? Aanvankelijk is geprobeerd dit in de houtskoolschets op te nemen. Alleen omdat in deze fase zich lastig laat concretiseren welke kenmerken we dan tegen elkaar wilden wegen is daarvan afgezien. Met uitzondering van de bevoegdheden, die zijn op pagina 22 van de houtskoolschets in een schema gezet. Deze grijpen namelijk direct in op de knelpunten (paragraaf 3.3 op pagina 21) die een goede samenwerking tussen gemeenten en Avri op dit moment in de weg staan.

b. Kan het zó commercieel worden dat je zeggenschap verliest? Of, behouden gemeenten de controle over ingezette middelen, of zet het de maatschappelijke opgave juist nog verder op afstand?

Afvalinzameling is een overheidstaak, waardoor het nooit helemaal buiten de overheid geplaatst kan worden. Bij anderen zoals Dar (regio Rijk van Nijmegen) hebben wij gezien dat het helemaal niet tot afstand leidt, daar is sprake van constructieve samenwerking met gemeenten. Hoe verantwoording precies wordt afgelegd in een BV of NV weet de raads werkgroep niet, die vraag wordt meegegeven aan de gene die het onderzoek gaat doen naar de voorgestelde uitwerkingsrichting.

c. Is er een financieel scenario te maken van de impact van de voorgestelde besturingsstructuur in een overheids-BV of NV?

Op basis van de kennis die de raads werkgroep heeft opgedaan is juist aangenomen dat het ondernemersrisico dat de grondstoffentransitie eenmaal met zich meebrengt, juist beter geborgd is in een BV of NV. Maar hoe financiële verantwoording wordt afgelegd, waar eventuele winst naartoe gaat en wie opdraait voor eventueel verlies en welke afspraken hierover vooraf te maken zijn, wordt nader uitgewerkt.

d. Zijn de uitkomsten van het onderzoek naar de voorgestelde besturingsstructuur in scenario's te presenteren?

Diverse opties besturing-, financiering- en zeggenschap-systematiek verder uitwerken met alle voor en nadelen met uitkomsten gesprekken andere afvalverwerkers. Uitkomsten wel verwerkt in houtskoolschets.

e. Gaat de afvalstoffenheffing omlaag en wordt het goedkoper?

Met de houtskoolschets zijn zo min mogelijk veranderingen in de organisatie van de Avri voorgesteld, om kosten laag te houden. Alleen innovaties naar een circulaire economie kosten in eerste instantie geld, voordat ze geld gaan opleveren (pagina 22 houtskoolschets). Maar er worden Rijksmiddelen aan gemeenten toegekend voor de duurzaamheidstransities. Tot nu toe worden alle activiteiten van Avri vanuit de afvalstoffenheffing (door de inwoner) betaald. De houtskoolschets stelt voor die systematiek te heroverwegen en een deel van de Rijksmiddelen ook voor de grondstoffentransitie vrij te maken. Avri is overigens de enige in Nederland die alleen op afvalstoffenheffing draait.

f. Worden ook subsidiemogelijkheden onderzocht?

Die worden nu al onderzocht en aangewend. Binnen het team Grondstof en markt van Avri worden subsidiemogelijkheden in de regio, landelijk en op Europees niveau gevolgd en kansen worden gegrepen. Dit heeft bijvoorbeeld voor Cirtex al tot resultaat geleid. Zeker vanwege de beperkt beschikbare middelen en om kosten voor inwoners laag te houden maar de grondstoffentransitie wel door te voeren maakt dit dus al onderdeel uit van de huidige werkwijze.

3. Het proces houtskoolschets heeft gemeenten en Avri dichterbij elkaar gebracht, wat heeft het vertrouwen doen toenemen?

De raads werkgroep heeft vooraf 'spelregels' afgesproken met elkaar. Een daarvan was: niet terugkijken, maar constructief naar de toekomst kijken. De werkgroep leden hebben elkaar hierop tijdens de sessies gecorrigeerd, dat heeft bijgedragen.

Ook heeft de werkgroep een excursie gedaan naar Avri. Een kijkje bij het klantcontactcentrum (waar een team dagelijks de telefoontjes van inwoners aanneemt), planning (de logistieke organisatie van de ophaaldienst in de hele regio), de garage (waar de wagens worden onderhouden), de weegbrug (waar getoetst wordt wat binnenkomt en wat weggaat, van particulieren en bedrijven) en de overslag (waar al het afval op grote hopen ligt voor het wordt afgevoerd). Dat heeft het bewustzijn van de operatie doen toenemen. Van al het werk dat vele mensen dagelijks verzetten om onze straten schoon te houden. Van het werk waar zo makkelijk over geoordeeld wordt.

Wat ook heeft bijgedragen is dat de raads werkgroep gezocht heeft naar de eigen positie, het antwoord heeft gevonden op de vraag: wat is precies de kaderstellende rol en hoe vullen wij die samen in?

4. Worden het positieve beeld ook gedeeld met inwoners?

In deze fase nog niet. Eerst is de houtskoolschets opgeleverd, daarna reageren de overige raadsleden, dan wordt het verwerkt in het strategisch koersplan van Avri (meerjarenplan) en na vaststelling worden de inwoners geïnformeerd.

5. Worden er ook gesprekken gevoerd met andere afvalinzamelaars ter oriëntatie op andere mogelijkheden?

Die gesprekken zijn gevoerd als onderdeel van het proces houtskoolschets. Te weten met Dar, Cyclus, Circulus en Avalex. In deze verkennende gesprekken is gevraagd naar hoe anderen de relatie met de gemeenten vormgeven, hoe zij omgaan met maatwerk, met de grondstoffentransitie en welke voor- en nadelen zij ondervinden van de gekozen besturingsstructuur

5. Vervolgafspraken

De houtskoolschets en bijlagen zijn na te lezen onder de link. Vragen kunnen gesteld worden aan de afgevaardigden in de raads werkgroep of aan de procesleider. Reacties en vragen kunnen schriftelijk worden doorgegeven aan de griffier tot uiterlijk 13 mei 2023.

Het verslag van de presentatieavond en eventueel aanvullende reacties worden centraal door de procesleider aangeboden aan het bestuur voor verdere verwerking, ter informatie aan de raads werkgroep en het RBA.